

Uobičajeno je vizu između monetarne i fiskalne politike tražiti u saldu državnog proračuna. Pri tome valja imati u vidu da je emisija novca – povećanje novčane mase – povećanje javnog duga jer novčanice ili žiralni novac nisu ništa do slovo mjenica izdatih od strane države.

Očito je da suzbijanje inflacije mora voditi računa o količini novca u opticaju. U Hrvatskoj je suzbijanje inflacije fokusirano na restriktivnu monetarnu i kreditnu politiku. Ovo tim više ukoliko se centralna banka odluči, kao što je izjavila, braniti tečaj kune u odnosu na euro.

U zadnjih nekoliko dana svjedoci smo aprecijacije kune. Centralna banka prisilila je poslovne banke da povećaju preferenciju likvidnosti što se lijepo vidi po kretanju cijene likvidnosti na tržištu novca. I burza je „osjetila” mjere centralne banke što se vidi po kretanju CROBEX-a.

Međutim, sve je to labuđi pjev ukoliko državna blagajna adekvatno ne odgovori na izjave/poteze centralne banke. Pojedine interesne grupe brzo su se složile kako valja probleme tražiti u vlasti i već predlažu smanjenje PDV-a. Kao i uvijek moguće je naći argumente za opravdanje vlastitih interesa. Ono o čemu se ne vodi računa, po mom mišljenju, je vrijeme u kojem djeluje bilo koja mjera. tako kratkoročni učinci u kratkom roku mogu biti pozitivni i pogubni u srednjem i dugom roku. Drugim riječima želim sugerirati Vladi da bez ozbiljne analize ne dira PDV. Kao što sam pred četiri godine izjavio da se ne valja olako igrati sa PDV-om danas ne samo da navedeno ponavljam već ističem mnoge nove opasnosti.

Ovo nikako ne znači da dio problema nije na strani države. Što više mišljenja sam da nije moguće kontrolirati inflacijske procese bez obzirljivog preispitivanja proračuna. Upravo smo pred donošenjem Proračuna za 2008. godinu i upravo će se preko veličine i strukture Proračuna vidjeti u kojoj je mjeri Vlada spremna preuzeti svoj dio odgovornosti u slamanju ili bar usporavanju inflacije.

Prognoze su jasne. Inflacija će u ovoj godini biti najmanje 6% pri čemu se očekuje usporavanje gospodarske aktivnosti. Ovo imam sasvim jasna ograničenja glede Proračuna.

Kao prvo valja istaći da je Proračun i rashodi općenito u 2007. godini naglašeno ekspanzivan pa bi nastavljanje te i takve filozofije imalo pogubne učinke na saldo platne i trgovačke bilance. Pri tome valja imati u vidu da bi bilo više nego teško smanjiti deficit proračuna pa i stabilizaciju javnog duga. Prema tome, zalažem se da Proračun iz 2006. godine bude bazno razdoblje za planiranje Proračuna za 2008. godinu. Što se tiče povećanja Proračuna ne bi bilo dobro da njegov rast bude jednak ili veći od rasta domaćeg društvenog proizvoda. Ovo je teško ostvariv zadatak. Međutim, koalicijski sporazumi moraju respektirati realne mogućnosti zemlje i samo tako partneri u Vladi mogu iskazati svoju privrženost boljitku hrvatske države.

Ukoliko krene stara priča moram reći da nije realno očekivati inflaciju manju od 12% što čini sasvim neodrživim kvantitativne okvire koje je najavila centralna banka uz uvjet da ostane nepromijenjena brzina opticaja. Rast brzine opticaja novca je nezaustavljiva hrana psihološkom dijelu inflacije.

Kada je riječ o prihodnoj strani Proračuna tada valja reći da nije dobro da se olako mijenjaju porezne stope pa čak ni u slučaju kada se smanjuju. Naime, porezi su „klin” koji se umeće u proces reprodukcije i bez primjerene analize nije moguće znati da li će namjeravana mjera dati očekivane rezultate. Na ovim stranicama postoji moj Prijedlog reforme poreznog sustava ali njega valja identificirati kao vektor i tek nakon analize je moguće definirati pojedine porezne oblike i porezne stope.

Zaključno javni rashodi se moraju relativno smanjiti kao proporcija BDP-a a prihodi preispitati kako bi bili u funkciji dinamiziranja privredne aktivnosti.

Ovim najavljujem praćenje participacija u pripremi i donošenju Proračuna za 2008. godinu.